

“La UE és insostenible si els estats no renunciem a la sobirania nacional”

Antoni Garrido Torres (Sevilla, 1955) és catedràtic d'Economia Aplicada de la UB i investigador de l'Institut d'Economia de Barcelona (IEB). Considera que la UE ha d'implantar mesures d'harmonització fiscal i bancària abans d'introduir els eurobons.

Després de la cimera de l'eurozona celebrada a final de juny, en què es va acordar treballar per una unió bancària “trencant el cercle viciós entre bancs i emissors sobirans”, considereu que la unió econòmica està més a prop?

—Aquesta cimera i els acords que s'hi han pres són un pas endavant, però és només un pedaç que dona temps per a intentar corregir tots els errors que es van cometre en el disseny inicial de la unió monetària.

—I doncs, quins passos cal donar per a construir aquesta unió econòmica completa?

—Una moneda única sense unió econòmica no té sentit; per tant, cal avançar en termes d'unió fiscal i bancària. És un procés molt complex perquè requereix una cessió important de sobirania per part dels estats. Hi ha molta resistència, el qui paga perquè no vol pagar si no té el control, i els qui reben no volen cedir aquest control.

—De fet, aquesta unió implica que els països que no han comès excessos i que tenen un model econòmic solvent paguin la festa de països com l'estat espanyol, Itàlia, Grècia, Irlanda o Portugal? Així sembla difícil arribar a un acord a curt termini.

—A curt termini és pràcticament impossible. Però ja es va crear voluntàriament una unió monetària, en què els països membres van renunciar a les monedes nacionals. L'euro era un pas que calia fer per a aconseguir la

unió econòmica i política. Certament, és molt difícil, perquè els països del nord, amb rendes més altes i una competitivitat molt elevada, no volen que aquesta unió econòmica comporti transferir riquesa de forma indefinida dels països rics als pobres. Ni Alemanya, ni Holanda ni Finlàndia no volen que es doni per fet que els països més rics pagaran les debilitats i les festes de la resta. I és comprensible. L'única forma d'aconseguir una unió econòmica viable és que els països que tenen mancances aconseguixin millorar la seva eficiència en tots els àmbits, i que més aviat que tard, puguin caminar sols.

—**Parleu d'un procés que pot durar molts anys...**

—No hi ha cap solució immediata per a la UE. El redactat de la darrera cimera, d'un sol foli d'extensió, és una peça d'art, un full de ruta pensat al mil·límetre que comporta que qualsevol pas endavant que calgui fer ha d'estar molt ben travat, i per tant, serà farragós. Si hi ha voluntat política, anirem de pressa, i si no, ens encallarem en posicions diferenciades. Hem de veure com es posiciona la UE en l'escenari econòmic mundial, en què ja hi ha blocs econòmics: els EUA i la Xina. Si Europa vol ser alguna cosa en aquest nou món, ha d'estar unida econòmicament.

—**Com encaixa el Regne Unit en una UE unida econòmicament si no forma part de l'euro? Sense el poder financer britànic sembla impossible crear un bloc europeu per a fer contrapès als Estats Units i la Xina.**

—La postura del Regne Unit, que vol mantenir la seva independència política, econòmica i nacional, complica molt aquest procés. Sempre agafa el tren en l'últim moment, fa l'anàlisi de cost-benefici i acaba pujant al darrer vagó, però aquesta postura complica qualsevol moviment de la UE, perquè és un país històric que no se'l pot arraconar. Tret que ho vulgui, és clar. Els reajustaments i reequilibris a la UE són cada vegada més complicats. La seu de l'Autoritat Bancària Europea és a Londres, i quin sentit té, si el Regne Unit no forma part de l'euro? Objectivament, cap, però Londres és la seu financera més

JORDI PLAY/ARXIU

important d'Europa. En qualsevol cas, el procés d'unió econòmica és una qüestió de voluntat dels pobles i de la política.

—**En una futura UE unida econòmicament, quin tractament ha de tenir un país com Grècia?**

—Grècia no estava en condicions d'entrar a la zona euro en el moment en què ho va fer. Però una vegada dins, i tot i que sigui un país petit que només aporta el 2% del PIB de la UE, el problema és que no pot suportar les exigències de la moneda única. Grècia ha gaudit de molts avantatges pel fet

de tenir l'euro, com ara crèdits molt més barats, però no ha atès a les contrapartides. Abans de decidir el seu futur a la UE, Grècia ha de redreçar-se internament.

—**Potser les condicions per a accedir a la unió monetària van ser massa laxes.**

—Sí, sens dubte, les condicions van ser molt febles. Es pensava que amb el temps s'aconseguiria equilibrar la balança, en un context d'expansió i creixement que ho posava tot molt més fàcil, però quan s'ha produït un canvi de cicle en l'economia mundial,

les febleses d'algunes economies de la unió monetària han aflorat.

—Com pot resoldre Grècia les seves deficiències en aquesta UE encara en construcció?

—Tenir una estructura productiva que pugui mantenir un tipus de canvi fix amb l'euro li costarà molt. És un país sense xarxa productiva, que viu bàsicament de l'agricultura i el turisme i, a més a més, li han fallat els mecanismes d'estabilitat social, de transparència en el control de les finances, una certa ètica amb els negocis, la corrupció i el frau fiscal... Li caldrà molt de temps abans d'aconseguir els nivells de competitivitat òptims per a sostenir-se dins la unió monetària.

—L'estat espanyol és un cas diferent?

—Té un teixit productiu potent, i malgrat les seves febleses i mancances, pot fer reformes estructurals. Ara bé, la contrapartida sempre és la mateixa, renunciar a part de la sobirania. Tot dependrà de la voluntat que tinguin els governants espanyols en aquest sentit.

—Heu parlat d'harmonització fiscal com a condició necessària d'aquesta unió econòmica. Però en el context actual, apujar impostos en països que els tenen més baixos, com l'estat espanyol, pot suposar una estocada de mort a l'economia domèstica.

—Exactament, i el problema és diferenciar entre allò que és urgent i allò que és important. L'estat espanyol està en un cicle negatiu amb una caiguda de l'economia important i, per tant, les mesures que suposin ampliar la pressió fiscal i reduir la inversió pública contrauen la demanda i fan més complicat el creixement. De moment, els economistes no aconseguim trobar el punt d'equilibri exacte entre mesures de reforma que vagin reduint ineficiències a mitjà termini sense que tingui un efecte negatiu a curt termini. L'estat espanyol necessita temps per a resituar-se, perquè si ens obliguen a imposar unes normes molt estrictes de cop, és molt possible que ens quedem en el camí.

—Els eurobons són la solució al problema del deute?

—Són la solució definitiva, però la pregunta que ens hem de fer és si els

“Els eurobons s'han d'aplicar quan hi hagi estructures de control de la UE”

eurobons s'han de posar en marxa al començament o al final del procés.

—Alemanya tria la segona opció.

—Jo també. Els eurobons es poden aplicar quan hàgim aconseguit crear estructures comunitàries com un ministeri d'hisenda centralitzat que recapti impostos i decideixi on es fa la despesa. Quan tinguem això, es poden fer els eurobons, perquè a curt termini serien només una solució per a països com l'estat espanyol. Si mutualitzeu deute sense garantir mecanismes de control i mesures perquè es vagin reduint les diferències econòmiques entre països, guanyes una mica de temps però bloquegeu la veritable reforma que cal a la UE.

—També trobeu necessària una unió bancària per a consolidar la unió econòmica de la UE. Què aportarà aquesta unió?

—No té sentit tenir un Banc Central Europeu que no sigui el supervisor bancari dels bancs europeus. Únicament té la missió de controlar la inflació, perquè Alemanya no va voler que el BCE tingués competències de control i supervisió ja que això podia comportar posar en circulació un excés de moneda que interferís en el control dels preus. Per tant, es va crear una moneda comuna i un banc central, però les competències de supervisió són a escala nacional. En plena expansió no hi havia problema, però quan hi ha una sèrie de països que no poden fer front a les seves dificultats ni ajudar els seus bancs a recapitalitzar-se, tothom ha de córrer. La unió bancària és necessària si volem ser una veritable unió. És molt urgent, sobretot per a països que, com Espanya, no poden ajudar els seus bancs en franques dificultats.

—Si la UE no comença a caminar amb celeritat cap a la unió econòmica, en quin escenari es pot trobar a cinc anys vista?

—S'ha d'actuar molt abans! Si no s'accelera el procés i s'avança ràpid en aquest sentit, renunciant de debò a la sobirania nacional en molts aspectes, i tenint en compte els límits de deute que tenen alguns països, l'actual UE és insostenible. A tall d'exemple, el nivell de deute extern net de l'estat espanyol, descomptant allò que deu l'exterior a Espanya, té una magnitud similar al PIB espanyol, és a dir, que devem el mateix que generem cada any. Per tant, no podem tornar el deute, si no és que ens donen molt de temps i que l'economia millora. I tot i així, no hi ha garanties d'èxit. O avancem cap a la unió econòmica de debò, i progressivament anem reduint les diferències entre països, o el mercat dirà prou.

—Sovint els mercats especulen.

—Sí, però també és cert que actuen sota paràmetres de macroeconomia, i sense una veritable unió econòmica no se sostindrà el sistema que permet mantenir una moneda única.

—Si no se sostingués, l'eurozona es desmuntaria?

—Hi ha dues sortides extremes en aquest supòsit: que Alemanya, la potència econòmica més important, surti de l'euro, amb el cost social i polític que suposa per al país que va generar dues guerres mundials, o bé que s'hagi de crear un euro de primera divisió i un de segona divisió, i fins i tot que alguns països no puguin sostenir les exigències i hagin d'abandonar la unió monetària, per voluntat pròpia o expulsats. Per tant, o es posa en marxa una reforma o el disseny actual serà inviable.

—Les condicions d'entrada a la UE i la unió monetària han estat massa laxes?

—Potser les condicions van ser laxes, però l'entrada de països a la UE suposava una millora substancial a curt termini per a aquests països. Amb totes les seves mancances, la UE va servir per a posar en òrbita molts països que en solitari haurien tingut moltes dificultats, com Espanya, Hongria, Txèquia, etc. Per contra, la unió monetària és molt més exigent, i aquí potser sí que molts països no estaven gens preparats.

Gemma Aguilera